

ОБ'ЄДНАНІ ВИСОКИМ ІМЕНЕМ ШЕВЧЕНКА

(Закінчення. Початок у №1-6, 7-12)

Волинський обласний академічний музично-драматичний театр імені Т. Г. Шевченка

Театр у місті Луцьку, головна театральна сцена Волині.

Волинський обласний музично-драматичний театр створено 1939 року за Ухвалою Ради Народних комісарів УРСР. Основою творчого складу стала трупа Волинського українського театру, що діяв попереднє десятиліття (1928—39 рр.) під керівництвом Миколи Певного, учня Миколи Садовського і Панаса Саксаганського.

23 лютого 2006 року Волинському обласному музично-драматичному театру присвоєно почесне звання академічного, відтак повна назва закладу відтоді — Волинський обласний академічний музично-драматичний театр імені Т. Г. Шевченка.

У 2009 році Волинський обласний академічний музично-драматичний театр імені Т. Г. Шевченка урочисто відзначив своє 70-ліття. Прем'єрами ювілейного 70-го театрального сезону (2009/2010 рр.) є: «Безталанна» Івана Карпенка-Карого, «Одкровення від Мазепи» Петра Ластівки за мотивами драми Олелька Островського та «Ретро» Олександра Галіна. Художній керівник Богдан Береза активно співпрацює з відомими українськими режисерами Ф. Стигунном та П. Ластівкою.

Підтриманий глядачем і фаховою критикою, Волинський театр гастролює не лише в усіх областях Західної України, а й по всій Україні та за кордоном. На відзнаку 75-ї річниці Голодомору в Україні виставу «Прости і помилуй» М. Кузьо було показано в 23-х обласних і районних центрах нашої країни. Періодично театр репрезентує українське театральне мистецтво у Польщі, з успіхом проходять його виступи в Києві та на українських і міжнародних фестивалях: «Прем'єри сезону» (Івано-Франківськ, 2005, 2008 р.р.), «Дні українського театру в Польщі» (Ольштин, 2003), «Біла Вежа» (Берестя, Білорусь, 2004), «Слов'янські театральні зустрічі» (Чернігів, 2005), «Сусіди» (Люблін, Польща, 2006). У лютому 2011 року директором театру призначений Іліва Анатолій Миколайович. А в березні того ж року художнім керівником театру став заслужений діяч мистецтв України Петро Ластівка. 18 травня 2011 року театр побував на фестивалі «Прем'єри сезону» в Івано-Франківську з виставою «Гамлет» В.Шекспіра. Отримали премії: «За кращу чоловічу роль» та «За кращу сценографію». За виставу «Гамлет» В.Шекспіра (постановка художнього керівника театру, заслуженого діяча мистецтв України Петра Ластівки, сценографія заслуженого діяча культури Польщі Олександра Оверчука, художник із костюмів Ольга Баклан) отримано премію «Галицька Мельпомена», а також премію «Бронек» ім. А.Бучми за режисуру.

Черкаський академічний обласний український музично-драматичний театр імені Т. Г. Шевченка

Історія постійно діючого драматичного театру в Черкасах розпочинається від пересувного робітничо-колгоспного театру, який заснувала група вихідців з 3-ї майстерні мистецького об'єднання «Березіль». Навесні 1932 року актори цієї новоствореної театральної трупи показали дебютну виставу «Родина щіткарів» за популярною на той час п'єсою М.Ірчана у місті Малині (нині Житомирська область).

Вже в наступному 1933-му році театр переїздить до Черкас (на той час — один з районних центрів Київської області), і відтоді стає постійно діючим у місті.

1939 року на честь 125-річчя від дня народження Т.Г.Шевченка театру присвоєно ім'я Великого Кобзаря.

Значні зміни сталися в 1954 році — у зв'язку з утворенням Черкаської області театр реорганізовується в стаціонарний Драматичний театр імені Т.Г. Шевченка.

Починаючи від 1963 року, театрові надається остаточний статус — Черкаський обласний державний український музично-драматичний театр імені Т.Г. Шевченка.

Нарешті, 25 квітня 2006 року Міністерством культури і туризму України театру було надано академічний статус, відтак офіційна теперішня назва театру — Черкаський академічний обласний український музично-драматичний театр імені Т.Г.Шевченка.

За час свого існування колектив Черкаського академічного обласного українського музично-драматичного театру імені Т.Г. Шевченка здійснив понад 450 постановок (дані на кінець 2000-х років): близько 80 — за п'єсами української класичної драматургії; понад 50 — класичної зарубіжної; понад 300 — сучасної національної та зарубіжної драматургії.

Чільне місце в репертуарі театру посідають вистави за творами і мотивами творчості та біографії пророка України і геніального земляка Черкаського краю Т.Г. Шевченка. У сценічному втіленні проблематика всесвітнього розкриття спадщини Кобзаря була узагальнена як тема Прометей — тема громадянського вчинку в ім'я людини, в ім'я добра на землі: постановки «Назар Стодоля» Т.Г. Шевченка (1939, 1951, 1960, 1980), «Мати наймичка» І. Тобілевича за Т.Г.Шевченком (1961), «Дума про Кобзаря» М. Негоди (1961), «Марина» М. Зарудного за Т.Г. Шевченком (1964), «Катерина» В. Лемеля (1966), «Тарас Шевченко» А. Малишка (1970), «Титарівна» М. Кропивницького за Т.Г. Шевченком (1978), «Стіна» Ю. Щербака (1984), «Гайдамаки» Т.Г. Шевченка (1989), «Великий льох» О. Дзекуна за Т.Г. Шевченком (2003).

За час роботи театр зіграв сотні вистав. У 1990 — 2000-і роки користувались популярністю як «класичні» українські, російські та зарубіжні постановки — «Лісова пісня» (за Лесею Українкою), «Лимерівна» Панаса Мирного, «Дума про братів Неазовських» Ліни Костенко, «Чума обом домівам Вашим» Григорія Горіна, «Вишневий сад» Антона Чехова, «По той бік Голгофи (Варавва)» Мішеля де Гельдерода, «Отелло» Вільяма Шекспіра тощо, так і спроби творчого переосмислення ролі і призначення театру, намагання жанрового вивільнення від соціальної переобтяженості мистецтва.

Мистецтво Черкаського академічного обласного українського музично-драматичного театру імені Т.Г. Шевченка широко відоме за межами Черкащини та України.

Так, гастролі театру проводились в Києві, Кишиневі, Харкові, Ярославлі, Баку, Уфі, Мінську, Львові, Чернівцях, Дніпропетровську, Херсоні, Гомелі, Могильові, Луцьку, Миколаєві, Одесі, Москві, майже в усіх обласних центрах України.

З постановкою «Одруження» А. Жолдака театр брав участь у фестивалі «Мистецьке Березилля» (Київ, 2001), міжнародних фестивалях у містах Сібіу (Румунія, 2001), Кишинів (Молдова, 2001), Пловдив (Болгарія, 2001), Гренобль (Франція, 2002).

Протягом 2000-х років театр нагороджено дипломами лауреата низки фестивалів: Міжнародного фестивалю театрального мистецтва «Мандруючі зірки» (Київ, 2003) та Всеукраїнського державного театрального фестивалю «В гостях у Гоголя» (Полтава, 2003) за виставу «Поминальна молитва» Г. Горіна, Всеукраїнського театрального свята «Вересневі самоцвіти» (Кіровоград) з виставами «Поминальна молитва» Г. Горіна (2004) та «Дума про братів Неазовських» Ліни Костенко (2005), Всеукраїнського фестивалю «Тернопільські театральні вечори» (Тернопіль, 2005) з виставою «Дума про братів Неазовських» Ліни Костенко.

До 50-річчя створення Черкаської області на сцені Київського Національного театру імені Івана Франка театр показав найкращі свої вистави: «Великий льох» за Т.Г. Шевченком, «Вишневий сад» А. Чехова.

Починаючи від 2006 року, Черкаський обласний український музично-драматичний театр ім. Т.Г.Шевченка започаткував щорічний Міжнародний театральний фестиваль «Сцена людства».

**Харківський академічний український драматичний театр імені Тараса Шевченка**

Постав 1934 року на базі розгромленого «Березоля» як заперечення останнього. 1935 року театр отримав ім'я Тараса Григоровича Шевченка. У 1947 році театру було надано статус «академічного».

Орієнтація на соціалістичні позиції, переважання у репертуарі російської радянської драматургії, копіювання театру ім. І. Франка, висунення О. Корнійчука на чоло українських драматургів, обмеження західноєвропейського репертуару до класики 19 ст. характеризують провідну лінію новоствореного театру. Наказом Народного комісаріату освіти в жовтні 1933 театр (ще тоді «Березіль») очолив М. Крушельницький (1933—1952), згодом — вихованець Московського художнього академічного театру Б. Норд (1952 — 1957), далі О. Сердюк (1957 — 1962), якого змінив В.Крайніченко. По смерті останнього (1964) театр поступово зійшов на репертуар сучасної соціалістичної драматургії, побутової школи та на щодалі частіші гастролі російських режисерів школи К. Станіславського.

Художній керівник та генеральний директор театру у 2002—2005 роках — Андрій Жолдак. Виставами А. Жолдака «Гамлет. Сні», «Один день Івана Денисовича», «Місяць кохання», «Чотири з половиною», «Гольдоні. Венеція» театр долучився до сучасної авангардної стилістики, успішно презентував Україну на міжнародних фестивалях в 17-ти європейських країнах. У 2004 році за вистави «Місяць кохання» і «Гольдоні. Венеція» Андрій Жолдак був удостоєний Премії ЮНЕСКО, а трупа театру ввійшла до десятка найкращих труп Європи. Вистава А. Жолдака «Ромео і Джульєтта. Фрагмент» була заборонена до показу в Україні, що й стало головною причиною відставки Жолдака з посади керівника театру. Прем'єра цієї вистави відбулася в Берліні в листопаді 2005 року. Андрій Жолдак походить зі знаменитої театральної династії Тобілевичів-Тарковських. Він є праправнуком українського драматурга І.К. Карпенка-Карого та Надії Тарковської, а також доводиться внучатим племінником ак-

торам і режисерам М. Садовському і П.Саксаганському, має спільне коріння з Арсенієм і Андрієм Тарковськими. За час свого керівництва Андрій Жолдак, щоб вшанувати пам'ять видатного режисера Леся Курбаса, намагався офіційно повернути театру попередню назву «Березиль».

До акторського складу, крім старих «березильців» (А. Бучма, Д. Антонович, І. Мар'яненко, Л. Дубовик, Є. Бондаренко, Н. Ужвій, С. Федорцева, В. Чистякова), належали Л.Криницька, В. Герасимова, Н. Лихо; випускники Харківського Інституту Мистецтв і студії Р. Колосова, С.Чибісова, Л. Попова, А. Свистунова, Л. Биков, А. Літка, В.Шестопалов, В. Маляр, А. Дзвонарчук, В. Івченко, Л. Тарабарінов та ін.

Чернігівський обласний академічний український музично-драматичний театр імені Тараса Шевченка

Музично-драматичний театр ім. Т.Г.Шевченка засновано в травні 1926 року внаслідок реорганізації робітничого драматичного гуртка при Єлисаветградському (нині Кіровоград) машинобудівному заводі «Червона зірка» із залученням кількох професійних акторів. Відкривався театр виставою «Наталка Полтавка» Івана Котляревського. У репертуарі перших років були такі вистави: «Гайдамаки» Тараса Шевченка, «Суєта» Івана Карпенка-Карого, «Мірандоліна» Карло Гольдоні, «Живий труп» Льва Толстого та інші. Подорожуючи по містах і селах нинішньої Кіровоградщини, вже за перший рік роботи театр обслужив понад 55 тисяч глядачів, показавши у 45 населених пунктах 196 вистав.

1933 року після гастролей колективу театру в Казахстані, де проходив тоді двомісячник української культури, Наркомос УРСР відрядив театр у повному складі для обслуговування трудящих новоствореної (7 жовтня 1932 року) Чернігівської області. На початку 1934 року саме тут, у Чернігові, він отримав статус стаціонарного сценічного колективу. Офіційною назвою установи стала Чернігівський державний обласний український музично-драматичний театр імені Т. Г. Шевченка.

Великим творчим досягненням чернігівських театралів цього періоду стала постановка вистави «Фата моргана» за однойменною повістю Михайла Коцюбинського, що стала спільним доробком драматурга Якова Мамонтова, режисера Григорія Воловика і всього колективу театру. У березні 1939 року відбулася прем'єра вистави «Тарас Шевченко» за п'єсою Юрія Костюка у постановці Григорія Воловика, яку театр підготував до 125-річчя від дня народження Кобзаря. Роль молодого Шевченка виконував Володимир Волгрик. Вистава з успіхом була показана у столиці України, де виконавець заголовної ролі був нагороджений ювілейною шевченківською медаллю.

Також у довоєнному репертуарі театру були такі вистави, як «Дай серцю волю, заведе в неволю» Марка Кропивницького, «Ой, не ходи, Грицю, та й на вечорниці» Михайла Старицького, «Розбійники» Фрідріха Шіллера, «Вітвіки Скалена» Жана-Батіста Мольєра і чимало інших. Першим в Україні Чернігівський театр здійснив постановку творів свого земляка Івана Кочерги «Майстри часу» та «Підеш — не вернешся»; одним з перших ставив п'єси Олександра Корнійчука, зокрема незабутню «В степах України»; неодноразово звертався до постановки п'єси Івана Микитенка.

У репертуарі театру є понад 20 різножанрових вистав, серед яких значні місця посідають твори української класичної драматургії — «Енеїда» та «Наталка Полтавка» Івана Котляревського, «Майська ніч» та «Сорочинський ярмарок» Михайла Старицького (за творами Миколи Гоголя), «Лісова пісня» Лесі Українки, «У неділю рано зілля копала» за Ольгою Кобилянською, дума-опера «Сліпий», «Матиний мичка» та «Відьма» за творами Тараса Шевченка, «Панночка» Ніни Садур за повістю Миколи Гоголя «Вій», «Сватання на Гончарівці» Григорія Квітки-Основ'яненка, «Дамських справ майстер» за п'єсою Михайла Старицького «За двома зайцями», а також російські — «Без вини винуваті» Олександра Островського, «Одружиться, і ну вас к біси!» Антона Чехова («Ведмідь», «Освідчення»). Також користується великим успіхом у глядача вистави «Нічні розваги з молодим Козероном» Олександра Галіна, «Провінційні анекдоти» Олександра Вампілова, дитячі постановки «Сестра моя русалонька» Людмили Розумовської, «Зимова казка» Марії Шуринової, «Чарівна лампа Аладдіна» С. Лихого тощо.

На базі драмтеатру в Чернігові, починаючи від 1990 року, відбувається вже традиційний Міжнародний фестиваль «Слов'янські театральні зустрічі» (цей статус одержано 2001 року). Співзасновниками цього фестивалю були заслужений колектив Гомельського обласного драматичного театру Республіки Білорусь і Ордена Трудового Червоного Прапора Брянський театр драми імені О. К. Толстого. Відтак, творчі колективи саме цих театрів і були постійними учасниками чернігівського фестивалю, згодом заснувавши у своїх містах театральні фестивалі з такою ж самою назвою (в цих заходах часто беруть участь чернігівські «шевченківці»).

Колектив Чернігівського театру перебував на гастроліях у містах колишнього СРСР, Європи та світу, брав участь у різних театральних фестивалях (Кайський фестиваль експериментальних театрів, Гданський театральний фестиваль, Чернівецький фестиваль «Золоті оплески Буковини» тощо).